

De Wet toekomst pensioenen in de arbeidsrechtpraktijk

Wijn & Stael advocaten

Mr. Wim P.M. Thijssen

30 maart 2026

Programma:

- Inhoud van de Wet toekomst pensioen (WTP)
- Interactief: de toepassing in de arbeidsrechtspraktijk

Inhoud van de Wet toekomst pensioenen

Pensioenovereenkomsten (1):

- Tot 2007 contractvrijheid
- Vastgestelde pensioenen (eindloon, middelloon)
- Oneigenlijke beschikbare premieregelingen
- Eigenlijke beschikbare premieregelingen

Vanaf pensioendatum vastgesteld pensioen

Voorbeeld van interpretatie: Gerechtshof Amsterdam 15 augustus 2023, ECLI:NL:GHAMS:2023:2014 (X/DLA)

Pensioenovereenkomsten (2):

Van 2007 tot 1 juli 2023 (art. 10 PW tot 1 juli 2023):

- Uitkeringsovereenkomsten (eindloon, middelloon)
- Kapitaalovereenkomsten (vastgesteld kapitaal of overrentedelend minimumgarantiekapitaal)
- Premieovereenkomsten (premie ingelegd voor vastgesteld pensioen, voor vastgesteld of overrentedelend minimumgarantiekapitaal of belegd kapitaal)
- Vanaf pensioendatum vastgesteld pensioen
- Sinds 8 juli 2015 Tijdelijke regeling pensioenknip (op pensioendatum aankoop vastgesteld pensioen voor 2 jaar, restkapitaal daarna aanwenden voor levenslang vastgesteld pensioen)
- Sinds 1 september 2016 bij alle pensioenuitvoerders voor kapitaalovereenkomst en premieovereenkomst variabel pensioen mogelijk op grond van Wet verbeterde premieregeling

Duidelijke omschrijving in TK 30413, nr. 3, p. 32-33

Pensioenovereenkomsten (3):

Vanaf 1 juli 2023 (in te voeren uiterlijk vanaf 2028; art. 10 PW):

- solidaire premieovereenkomst (SPR; art. 10a PW)
 - Flexibele premieovereenkomst (FPR; art. 10b PW)
 - Premie-uitkeringsovereenkomst (PUO; art. 10c PW, voor verzekeraars en PPI's)
-

Solidaire premieovereenkomst (art. 10a PW):

- Premieovereenkomst; leeftijdsonafhankelijke premie; verbod op doorsneepremie
 - Opbouw in de vorm van een administratief persoonlijk pensioenvermogen
 - Collectief beleggingsbeleid
 - Geen individuele beleggingsvrijheid mogelijk
 - Geïntegreerde opbouw- en uitkeringsfase (variabele uitkering; doorbeleggen in uitkeringsfase)
 - Rekenen met prudent projectierendement voor bepalen verwacht pensioen
 - Solidariteitsreserve verplicht
 - Toedelingsregels beleggingsrendement: aansluiten bij risicohouding per leeftijdscohort
 - Rendement uit mee- of tegenvallende levensverwachting: aparte toedelingsregels of via solidariteitsreserve laten verlopen
 - Toedelingsregels beschermingsrendement (deel rendement voor opvangen schokken) en overig overrendement (geen ex ante herverdeling; uitzondering: binnen groep pensioengerechtigden herverdeling wel toegestaan)
 - Bij overloop solidariteitsreserve uitdelen naar persoonlijke pensioenvermogens (naar evenredigheid)
 - Persoonlijk pensioenvermogen niet negatief
-

Inzoomen op de solidariteitsreserve (art. 10d PW):

- Maximaal 15% van totale pensioenvermogen (= som persoonlijke pensioenvermogens en solidariteitsreserve)
- Vulling uit premie: niet meer dan 10% premiesom per deelnemer per jaar
- Vulling uit overrendement: niet meer dan 10% positieve collectieve overrendement
- Aanwending: collectieve deling financiële mee- of tegenvallers
- Doel: gemiddeld stabielere of hogere toekomstige uitkeringen voor alle generaties
- Niet voor deling operationele kosten
- Evenwichtige, transparante, onderling consistente en voor langere tijd geldende regels vast te stellen door pensioenuitvoerder voor vulling van en uitdeling uit de solidariteitsreserve

Opmerking: toeslagverlening alleen nog bij niet ingevaren rechten uit een uitkeringsovereenkomst; (n)FTK blijft gelden/geringfenct

Flexibele premieovereenkomst (art. 10b PW):

- Premieovereenkomst; leeftijdsonafhankelijke premie; verbod op doorsneepremie
 - Opbouw in de vorm van een administratief persoonlijk pensioenvermogen
 - In opbouwfase individueel belegd; life cycle;
 - Individuele keuze voor beleggingsprofiel in opbouwfase toegestaan
 - Gescheiden opbouw- en uitkeringsfase (geen ringfencing)
 - Rekenen met prudent projectierendement voor bepalen verwacht pensioen
 - Uitkering gegarandeerd (vastgesteld pensioen) of variabel (keuzerecht)
 - Variabele uitkering:
 - Tegen- of meevallers uit beleggingsresultaat individueel of collectief delen
 - Tegen- of meevallende levensverwachting: individueel, collectief of via risicodelingsreserve
 - Persoonlijk pensioenvermogen niet negatief
 - Risicodelingsreserve optioneel; voor verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen en verplichtgestelde beroepspensioenfondsen verplicht
 - Beperkt shoprecht (bij verzekeraar altijd; bij pensioenfonds slechts als het pensioenfonds de gewenste keuze niet uitvoert)
-

Inzoomen op de risicodelingsreserve (art. 10^e PW):

- Maximaal 15% van som persoonlijke pensioenvermogens inclusief de risicodelingsreserve
 - Vulling uit:
 - Premies
 - Kapitaal bij toetreding tot het collectief toedelingsmechanisme voor de collectieve uitkeringsfase (*eerste* kenmerkende verschil met solidariteitsreserve)
 - Inleg uit premies of kapitaal niet meer dan 10% daarvan
 - Doel: gemiddeld stabielere of hogere toekomstige uitkeringen voor alle generaties
 - Niet voor deling operationele kosten
 - Bij flexibele premieovereenkomst met beleggingsvrijheid geen compensatie beleggingsverliezen uit risicodelingsreserve (*tweede* kenmerkende verschil met solidariteitsreserve)
 - Evenwichtige, transparante, onderling consistente en voor langere tijd geldende regels vast te stellen door pensioenuitvoerder voor vulling van en uitdeling uit de solidariteitsreserve
 - Toeslagverlening alleen nog bij:
 - Niet ingevaren rechten uit een uitkeringsovereenkomst
 - Vastgestelde pensioenen als de pensioenuitvoerder de mogelijkheid aanbiedt vastgestelde pensioenen aan te kopen (anders shoprecht); let op: ringfencing
-

Financiële inrichting pensioenfonds:

WTP	PW-Oud (nFTK)
Operationele reserve	Ongebonden eigen vermogen
Reserve voor compensatie (compensatiedepot)	Eventueel reserve voorwaardelijke toeslagverlening berekend op basis van ambitie
Solidariteitsreserve (inclusief beschermingsrendement) of risicodelingsreserve (géén beschermingsrendement)	Vereist eigen vermogen (VEV)
Minimum vereist eigen vermogen (MVEV)	Minimum vereist eigen vermogen (MVEV)
Persoonlijke pensioenvermogens (kapitalen)	Voorziening pensioenverplichtingen (VVP)

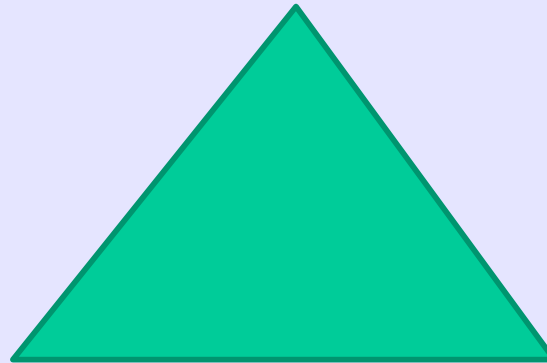
Premie-uitkeringsovereenkomst (art. 10c PW):

- Premie belegd tot pensioendatum
- Op pensioendatum kapitaal aangewend voor vastgestelde of variabele uitkering (doorbeleggen) (vergelijkbaar met de verbeterde premieovereenkomst onder de tot 1 juli 2023 geldende PW)
- Vanaf 15 jaar voor AOW-datum keuze voor de deelnemer de toekomstige premie OF de reeds ingelegde en toekomstige premie aan te wenden voor vastgesteld pensioen
- Bij variabele uitkering resultaten uit hoofde van beleggingsrisico en langlevensrisico individueel toegedeeld

Opmerking: uitsluitend uit te voeren door verzekeraars

Pensioendriehoek:

Pensioenuitvoerder/Pensioeninstelling

Werkgever

Werknemer

Transitieplan verzekerde pensioenregelingen (art. 150d PW):

- De werkgever dient het op te stellen en uiterlijk 1 oktober 2027 aan de pensioenuitvoerder te zenden ..
 - Pensioenovereenkomst die uiterlijk vanaf 2028 gaat gelden vastleggen
 - Invaarbesluit
 - Motivering omtrent evenwichtigheid transitie
 - Keuze voor overgangsrecht of compensatie
 - Indien compensatie door toekenning extra pensioenaanspraken:
financieringsplan, bron van de financiering
 - Indien van toepassing de initiële vulling van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve
-

Arbeidsrechtelijke aspecten transitieplan:

- Geen arbeidsrechtelijke wijzigingstraject noodzakelijk
 - Wel wenselijk dat overeenstemming met werknemers en gewezen werknemers bestaat omdat de voorgenomen wijziging van de pensioenovereenkomst in het transitieplan is beschreven
 - Geen instemming OR nodig
 - Wel wenselijk dat OR het transitieplan onderschrijft omdat wijziging van de pensioenovereenkomst en de uitvoeringsovereenkomst in het transitieplan is beschreven
-

Waar ligt het initiatief bij de transitie:

- Verplichtgesteld BPF: werkgevers- en werknemersorganisaties die de verplichtstelling hebben aangevraagd
 - Vrijwillig bij verplichtgesteld BPF aangesloten werkgevers: meestal “volgplicht” overeengekomen
 - Andere pensioenfondsen: formeel bij de werkgever, in de praktijk bij het pensioenfonds, vooral bij multi employer pensioenfondsen omdat die belang hebben bij uniformiteit
 - Verzekeraars en PPI's: formeel bij de werkgever, in de praktijk zullen verzekeraars en PPI's met voorstel komen; mag verzekeraar/PPI UVO opzeggen als werkgever niet reageert?
-

Compensatie:

- Compensatie voor “ouderen” in verband met overgang op leeftijdsonafhankelijke premie (gevolg: degressieve pensioenopbouw)
 - Indien compensatie wordt geboden in de vorm van extra pensioenopbouw:
 - Per leeftijdscohort dezelfde compensatie
 - Verplicht óók voor nieuw in dienst tredende werknemers
 - Tijdsevenredige opbouw over transitieperiode (ingangsdatum nieuwe pensioenovereenkomst tot uiterlijk 2037; geen verlenging)
 - Gefinancierd op moment onvoorwaardelijke toekenning
 - Complex: objectieve rechtvaardiging van het leeftijdsonderscheid noodzakelijk (onderdeel transitieplan)
 - Vrijval uit invaren financieringsbron compensatie (omstreden)
 - Compensatie in loon
-

Overgangsrecht progressieve premie (verzekeraars en PPI's) (art. 220e PW):

- Als bij de werkgever de dag vóór de transitie (uiterlijk 1-1-2028) een uitkeringsovereenkomst of een premieovereenkomst met leeftijdsafhankelijke premie gold bij een verzekeraar of PPI, mag de leeftijdsafhankelijke premie worden voortgezet voor de werknemers die de dag vóór de transitie deelnamen
 - De regeling moet vanaf de transitie voor het overige wel WTP-compliant worden gemaakt
 - Nieuwe werknemers vanaf de transitiedatum nemen deel aan premieovereenkomst met leeftijdsonafhankelijke premie
 - Voordeel gebruikmaking overgangsrecht: geen compensatieregeling nodig
 - Beperking: de premieovereenkomst die vanaf de transitie geldt mag niet van het type solidaire premieovereenkomst zijn
-

Arbeidsrechtelijke aspecten eerbiedigende werking en compensatie:

- Bij keuze voor eerbiedigende werking geen arbeidsrechtelijk wijzigingstraject nodig voor pensioenovereenkomst voor bestaande werknemers
 - Instemming OR nodig voor vaststellen pensioenovereenkomst vanaf transitie, ook als er nog geen werknemers in dienst zijn waarvoor de gewijzigde pensioenovereenkomst geldt
 - Werkgever bevoegd werknemers waarvoor eerbiedigende werking geldt de keuzemogelijkheid te geven om over te gaan naar de gewijzigde pensioenovereenkomst
-

Andere arbeidsrechtelijke aspecten transitie (1):

- Bij beëindiging arbeidsovereenkomst vóór transitie kan een vooruitzicht op compensatie verloren gaan; eventueel compenseren in het kader van een beëindigingsregeling
 - Wijziging arbeidsovereenkomst gewezen werknemers noodzakelijk bij invaren, twee visies:
 - Ja; de pensioenovereenkomst wijzigt materieel en dient daarom te worden gewijzigd
 - Neen; staat haaks op keuze wetgever dat geen bezwaarrecht geldt bij invaren (art. 150m PW)
 - Visie WPMT: gelet op de pensioendriehoek wijziging pensioenovereenkomst noodzakelijk omdat dit een wijziging van de rechtsverhouding werkgever/gewezen werknemer betreft; in rechtsverhouding met pensioenfonds bezwaarrecht vervangen door strenge governance-waarborgen
-

Andere arbeidsrechtelijke aspecten transitie (2):

- Premie doorbetalen na einde arbeidsovereenkomst om gemis aan pensioenopbouw te compenseren: leidt tot fiscaal bovenmatige pensioenopbouw; verhaal werknemerspremie niet meer goed mogelijk
 - Geheel of gedeeltelijk in dienst blijven: komt neer op vrijstelling van het verrichten van de bedongen arbeid; doet transitievergoeding oplopen door toenemen duur dienstverband (vgl. problematiek slapend dienstverband)
 - Vrijwillige voortzetting: mogelijk voor 3 jaar (10 jaar voor IB-ondernemer) (art. 54 PW)
 - Risicodekking loopt na einde dienstverband onder voorwaarden door (art. 55; 3 maanden, uitbreiding tot 6 maanden mogelijk; bij WIA/WW)
-

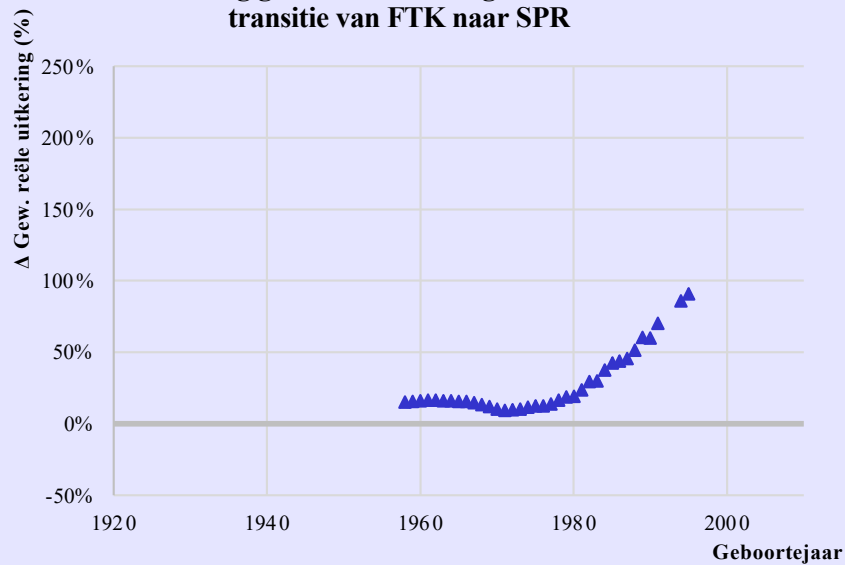
Pensioenadvocaten.nl

Interactief: de toepassing in de arbeidsrechtspraktijk

Voorbeeld transitie-uitkomsten:

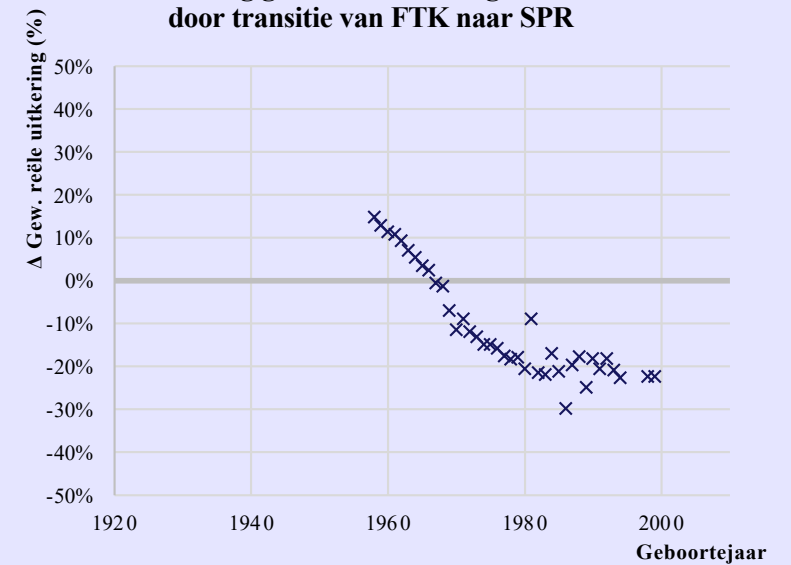
Gewezen deelnemers

Verandering gew. reële uitkering in mediaan door transitie van FTK naar SPR

Actieven

Verandering gew. reële uitkering in mediaan door transitie van FTK naar SPR

Wat zie je:

- Verwacht pensioenresultaat gewezen deelnemers neemt in mediaan sterk toe naarmate ze jonger zijn
- Verwacht pensioenresultaat actieven neemt in mediaan sterk af naarmate ze jonger zijn
- Geen evenwichtige transitie want sociale partners beoogden de bestaande situatie zoveel als mogelijk te handhaven

Vraag aan jullie als transitie-deskundigen: hoe los je dit op?

Pensioenadvocaten.nl

Financieel instrument	Effect van inzet voor pensioenopbouw (OP en PP vanaf pensioendatum)
Verhogen bruto premie	Direct effect is verhoging persoonlijke pensioenvermogens van actieven
Verdeling deel buffers dat in persoonlijke pensioenvermogens wordt ingebracht	Dit hoeft niet naar evenredigheid van de grootte van de pensioenen maar moet "evenwichtig". Start: omzetten bestaande rechten default op basis van de standaardmethode (art. 150n, lid 1 Pensioenwet). Vervolg: verdeling buffers en vaststelling premie zodanig dat het netto-profiel (art. 150e, lid 1 Pensioenwet) volgens het transitieplan wordt behaald. Effect verdeling buffers minder voor jongeren omdat het door tijdsverloop verdampt.
Compensatie	Geeft ruimte om uit de buffers een reserve te vormen voor extra vulling persoonlijke pensioenvermogens in verband met de overgang van leeftijdsafhankelijke naar leeftijdsafhankelijke premie. Compensatie begunstigt met name relatief oudere actieven.
Premierestitutie	Premierestitutie op ondeelbaar tijdsmoment vóór transitie kan middel zijn om compensatietermijn de facto te verlengen.
Toekenning extra rechten over verleden	Toekenning extra rechten over verleden kan middel zijn om aanvangssaldo persoonlijk pensioenvermogen te verhogen.
Initieel hogere solidariteitsreserve bij verdeling buffers	In beginsel geen effect omdat de solidariteitsreserve niet dient voor verhogen persoonlijke pensioenvermogens van slechts één groep (de actieven) voor verbetering toekomstig verwacht pensioen
Inzet solidariteitsreserve na initiële verdeling buffers	Bestemd voor stabilisering pensioenen, niet voor pensioenverbetering door verhoging persoonlijke pensioenvermogens voor een bepaalde groep (de actieven) anders dan in verband met stabilisering. Bovendien: herverdeling vooraf in het kader van de uitdeelregels niet toegestaan (behalve binnen groep gepensioneerden). De solidariteitsreserve kan daarom niet worden ingezet voor structurele uitdeling aan uitsluitend actieven voor pensioenverbetering. Zie art. 10d, lid 3 Pensioenwet. Wel kan incidentele onmogelijkheid om waardevastheid na te komen reden zijn voor uitdeling uit solidariteitsreserve, maar dat begunstigt "iedereen", niet specifiek jongere actieven.
Initieel hogere operationele reserve bij verdeling buffers	In beginsel geen effect omdat de operationele reserve uit haar aard niet is bestemd voor extra vulling persoonlijke pensioenvermogens. Risicopremie en kosten langdurig onttrekken aan operationele reserve in combinatie met vorming relatief hoge operationele reserve bij verdeling buffers leidt tot hogere persoonlijke pensioenvermogens actieven omdat deze dan niet ten laste van de bruto premie komen, maar gelden als indirecte onttrekking voor het extra vullen van persoonlijke pensioenvermogens. Daarvoor is een reserve uit haar aard niet bestemd. Risicopremies en kosten vallen onder het doorlopend bedrijfsresultaat en lopen via de WVR.
Spreadingstermijn bij invaren	Langere spreadingstermijn leidt tot verschuiving bij initiële vulling persoonlijke pensioenvermogens van personen met ingegaan pensioen en pensioen dat binnen 10 jaar vanaf transitie ingaat naar jongeren. Leidt tot initieel hogere vulling persoonlijke pensioenvermogens van jongeren, zoals de actieven die niet binnen 10 jaar met pensioen gaan. Leidt tot hogere pensioenen voor relatief jonge actieven. Effect echter beperkt.
Verdeling rendementen uit collectief beleggingsbeleid gerealiseerd over de persoonlijke pensioenvermogens en overloop uit de solidariteitsreserve	De verdeling moet gebeuren op basis van vooraf vastgelegde toedelingsregels waarbij onderscheid mag worden gemaakt per leeftijdsgroep met specifieke risicohouding. Als voor actieven naarmate ze jonger zijn meer risico wordt genomen, kunnen ze relatief méér meedelen uit het beleggingsresultaat. Zie art. 10a, lid 4 Pensioenwet.
Verdeling overige rendementen	Herverdeling vooraf (bijvoorbeeld door actieven te bevoordelen) niet toegestaan. Zie art. 10a, lid 5 Pensioenwet.
Verdeling technisch resultaat op overlijden en arbeidsongeschiktheid	Technisch resultaat op overlijden en arbeidsongeschiktheid behoort tot het overrendement (art. 1 Pensioenwet, definitie van "overrendement"). Zie verder bij "Verdeling van rendementen"; geen inzetbaar instrument.
Indexatie-aflslag	Leidt tot vertraging van uitkering uit persoonlijke pensioenvermogens zodat bij overlijden méér overblijft. Wat overblijft wordt verdeeld over de resterende persoonlijke pensioenvermogens. Dat gaat naar evenredigheid van de grootte daarvan omdat sprake is van collectieve belegging (het gaat "vanzelf"). Wel effect maar beperkt.
Leenrestrictie	Opheffen van de leenrestrictie werkt gunstig uit voor actieven, met name jongere actieven, maar vergroot ook de risico's wat betekent dat wellicht de solidariteitsreserve moet worden bijgesteld.

Opmerkingen:

- De transitie is uitermate bewerkelijk (speeltuin voor het actuariaat)
 - Doordat de buffers “op moeten” en de compensatietermijn is beperkt tot 10 jaar, kunnen de buffers niet optimaal worden ingezet voor de toekomstige pensioenopbouw van (jonge) actieven (“Ferrari”-pensioen gepensioneerden versus “Lada”-pensioen voor actieven)
 - Gepensioneerden: de buffers “zijn van ons”
 - De standaardmethode voor invaren en de netto-profijtberekeningen zijn enorm complex
-

Pensioenadvocaten.nl

DANK VOOR JULLIE AANDACHT

VRAGEN?

Controlestellingen (geef antwoord “juist” of “onjuist”):

1. De solidaire premieovereenkomst is aantrekkelijk omdat deze beleggingsvrijheid biedt aan de individuele (gewezen) deelnemer
 2. De solidariteitsreserve bij de solidaire premieovereenkomst maakt het mogelijk ingegane pensioenen jaarlijks te indexeren op basis van de prijsindex
 3. Een pensioenfonds waarbij alle rechten zijn ingevaren heeft geen ongebonden eigen vermogen meer
 4. Vastgesteld pensioen komt onder de WTP niet meer voor
 5. De operationele reserve van een pensioenfonds mag niet worden aangewend voor (extra) vulling van de persoonlijke pensioenvermogens bij calamiteiten
-